

Nationaliteitsrecht (NL – Italië)

Diritto sulla cittadinanza

1. Belang van nationaliteit?

Perchè la cittadinanza è importante ?

- **In het volkenrecht:** recht van een staat om diplomatieke bescherming te geven aan zijn eigen onderdanen.
*Nel diritto internazionale:
diritto d'uno stato ad assicurare la protezione diplomatica ai propri cittadini.*
- **In het nationale recht:** regels met rechtsgevolgen koppelen aan het ja/nee hebben van een nationaliteit (dienstplicht, stemrecht, benoembaarheid in bepaalde functies, belastingwetten, etc.).
*Nel diritto nazionale:
delle norme giuridiche associate all'avere si/no una cittadinanza:
(leva militare, diritto di voto, assumere una funzione ufficiale, leggi fiscali ecc.)*

2. Haags Verdrag Wetsconflicten inzake nationaliteit, 1930 artt. 1 en 2

Convenzione dell'Aja per conflitti riguardo alla cittadinanza, 1930

- in beginsel elk land autonoom bepalen van regels verkrijging en verlies nationaliteit;
autonomia dei paesi per determinare le norme per ottenere e perdere la cittadinanza
- bij deze regels moet volkenrecht gerespecteerd worden;
il diritto internazionale va sempre rispettato
- geen enkel land kan regelen hoe een vreemde nationaliteit wordt verworven of verloren;
Nessun paese può determinare come una cittadinanza di un altro paese può essere acquisita o persa

(belangrijk arrest Hof Justitie EG, 7 juli 1992, Jur.I 1992, p. 4239-4263, **Micheletti**)

Sentenza della Corte della UE, molto importante in merito!

Mostra anche, di nuovo, l'influenza della migrazione italiana sullo sviluppo del diritto europeo sulla migrazione.

Van groot belang is in dit verband de Micheletti-beslissing van het Hof van Justitie van de EU van 7 juli 1992, Jur. I 1992, p. 4239-4263.

Micheletti was een in Argentinië geboren zoon van een Italiaanse vader. Door de geboorte had hij zowel de Argentijnse als de Italiaanse nationaliteit verworven. Hij studeerde tandheelkunde in Argentinië en hij ging na zijn studie naar Spanje. Op grond van een verdrag tussen Spanje en Argentinië werd zijn tandartsdiploma in Spanje erkend. Vervolgens werd hem echter een vergunning tot vestiging geweigerd, waardoor hij niet het beroep van tandarts kon uitoefenen. Micheletti liet vervolgens zijn Italiaanse paspoort zien en betoogde dat hij als Italiaan een door de Europese Unie gegarandeerd recht heeft om zich in Spanje te vestigen en daar zijn beroep uit te oefenen. Hij beriep zich dus op de vrijheid neergelegd in art. 52 (thans art. 49 VwEU) EG-Verdrag. De Spaanse autoriteiten beriepen zich hunnerzijds op art. 9 lid 9 van de Código civil dat ongeveer het volgende bepaalt: indien iemand meerdere nationaliteiten heeft is de nationaliteit van het land waar hij woont maatgevend. Als hij niet in het land van een van zijn nationaliteiten, maar in een derde land woont (zoals Micheletti), dan is maatgevend de nationaliteit van dat vaderland, waar hij het laatst zijn gewone verblijfplaats had. Gesteld werd, dat dit in casu Argentinië was, zodat hij voor de Spaanse autoriteiten geen Italiaan was, maar een Argentijn. Van een beroep op de vrijheden van het EG-Verdrag kon in casu dus geen sprake zijn. Het Tribunal Superior de Justicia legde aan het Hof van Justitie in Luxemburg vervolgens een prejudiciële vraag voor betreffende de verhouding tussen art.

52 (thans art. 49 VwEU) EG-Verdrag en art. 9 lid 9 Código civil. De pointe van de vraag was de afgrenzing van het aantal personen, dat het recht van vrije vestiging op het grondgebied der lidstaten van de Europese Unie geniet. Volgens het Europese Hof bepaalt Italië zelf, wie de Italiaanse nationaliteit bezit en daardoor aanspraak op de in het EG-Verdrag gegarandeerde rechten kunnen maken. Dit heeft tot gevolg dat zeer veel Argentijnen van Italiaanse afkomst, die thans woonachtig zijn in Argentinië, de vrijheden van het EG-Verdrag genieten.

Zie voor een uitvoerige beschouwing over het *Micheletti-arrest*, zijn achtergronden en consequenties, G.R. de Groot, MR 1992, *Katern voor de Rechtspraak*, p. 105-110.

Het Hof erkende in dit arrest de principiële nationale, in dit geval Italiaanse, autonomie van de lidstaten op het gebied van het nationaliteitsrecht, maar houdt de mogelijkheid open, dat het Europese recht die nationale autonomie beperkt. Essentieel is rechtsoverweging 10: "Het bepalen van de voorwaarden voor de verkrijging en het verlies

van de nationaliteit behoort, overeenkomstig het internationale recht, tot de bevoegdheid van elke Lid-Staat afzonderlijk; die bevoegdheid dient te worden uitgeoefend met inachtneming van het gemeenschapsrecht."

3. Belangrijkste manieren verkrijging van nationaliteit van rechtswege *I modi principale per ottenere la cittadinanza per legge (automaticamente)*

- Ius sanguinis a patre et a matre (= door afstamming via vader of moeder)
Origine per nascita dal padre oppure dalla madre (parità ♂ ♀)
- Ius soli (= door het land van geboorte)
per nascita nel territorio

4. Verdrag van Straatsburg, beperking gevallen van meervoudige nationaliteit en militaire verplichtingen bij meervoudige nationaliteit, 6 mei 1963 (Trb. 1964,4) + Tweede Protocol *Convenzione di Strasburgo, che limita i casi di doppia nazionalità e sugli obblighi militari in cittadinanza multipla, 6 maggio 1963 (Serie Trattati 1.964,4) + Secondo Protocollo*

Hoofregel voor onderdanen van de aangesloten landen (ook NL en Italie): automatisch verlies van de oorspronkelijke nationaliteit bij vrijwillige verwerving van een vreemde nationaliteit.

Dus bij naturalisatie (= vrijwillige verkrijging) van de Nederlandse nationaliteit door een Italiaans staatsburger >> automatisch verlies van de Italiaanse nationaliteit.

Regola principale per i cittadini dei paesi membri della Convenzione (tra cui l'Italia e NL):

perdita automatica della cittadinanza originaria all'acquisizione volontaria d'una cittadinanza straniera.

Così, per naturalizzazione (= acquisizione volontaria) di nazionalità olandese da parte d'un cittadino italiano >> perdita automatica della cittadinanza italiana.

5. Legge sulla cittadinanza italiana, 5 febbraio 1992, n. 91

- verliesgrond door vrijwillige verkrijging is met deze wet vervallen
- maar, Italië nog steeds gebonden door Verdrag van Straatsburg 1963 voor verdragslanden,
- dus naturalisatie tot Nederlander door Italiaan leidt nog steeds automatisch tot verlies van Italiaanse nationaliteit.
- *base della perdita automatica della cittadinanza italiana per l'acquisizione volontaria é scaduta con l'entrata in vigore di questa legge;*
- *peró , l'Italia è ancora vincolata dalla Convenzione di Strasburgo del 1963*
- *In conseguenza di questa Convenzione, la naturalizzazione olandese di un cittadino italiano causa(ava) ancora la perdita automatica della cittadinanza italiana! (cont.....)*

6. Opzegging van het Verdrag van Straatsburg door Italië op 3 juni 2009

- Vanaf 4 juni 2010 geen automatisch verlies meer van de Italiaanse nationaliteit bij vrijwillige verkrijging van het Nederlanderschap.
- Belemmering uit Verdrag voor Italiaanse onderdanen vervallen
- Nederland heeft Verdrag niet opgezegd en is niet van plan dat te doen
- In principe is nu meervoudige nationaliteit (bipatriede of polypatriede) mogelijk.
- **MAAR !!!!**

La disdetta della Convenzione di Strasburgo da parte dell'Italia il 3 giugno 2009

- *A partire dal 4 giugno 2010 la cittadinanza italiana non è più automaticamente persa per l'acquisizione volontaria della cittadinanza olandese.*
- *Scaduto il blocco da parte della Convenzione per i cittadini italiani*
- *I Paesi Bassi non hanno denunciato la Convenzione e non intendono farlo !*
- *In sostanza adesso la cittadinanza multipla (doppia cittadinanza o polipatriede) è possibile per gli italiani.*
- ***Peró!***

7. **Rijkswet op het Nederlanderschap (RW Ned), 19 december 1984, afstandseis**

- Verplicht afstand doen van oorspronkelijke nationaliteit (art. 9, lid 1 onder b RW Ned):

“het verzoek van een vreemdeling (om naturalisatie-PG) (..) wordt niettemin afgewezen, indien de verzoeker die een andere nationaliteit bezit, niet het mogelijke heeft gedaan om die nationaliteit te verliezen (...)

* dus een Italiaan die tot Nederlander naturaliseren en die zijn Italiaanse nationaliteit wil behouden heeft een probleem >>

- naturalisatie kan achteraf ingetrokken worden als geen afstand gedaan is (art. 15, lid 1, RW Ned)

Legge sulla cittadinanza olandese, del 19 dicembre 1984, rinuncia obbligatoria

- * ***La rinuncia obbligatoria della cittadinanza originaria (articolo 9, comma 1, lettera b RW Ned):***

"La richiesta di uno straniero (per naturalizzazione-PG) (..) è tuttavia respinta se il richiedente che possiede un'altra cittadinanza, non ha fatto tutto il possibile per perdere (= rinunciare a) quest'altra cittadinanza (...)

- ***Allora un italiano , che ottiene la cittadinanza olandese per la naturalizzazione e che vuole mantenere la cittadinanza italiana avrà un problema serio>>***
- ***La naturalizzazione può essere successivamente revocata se la rinuncia non è stata effettuata (art. 15, comma 1, RW Ned)***

8. Uitzonderingen op de afstandseis bij verkrijging Nederlandse nationaliteit (art. 9, lid 3 RW Ned)

Op grond van artikel 9 lid 3 van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) wordt een aantal categorieën personen ontheven van de afstandsplicht. Een uitzondering op de afstandseis wordt gemaakt voor personen die:

- a) Onderdaan zijn van een staat die partij is bij het Tweede Protocol van het Verdrag van Straatsburg en tot de doelgroep van dit Protocol behoren. (niet meer van toepassing – PG)
- b) In Nederland zijn geboren en daar hoofdverblijf hebben.
- c) Voor hun 18e jaar, vijfjaar onafgebroken hoofdverblijf in Nederland hebben gehad.
- d) Gehuwd zijn met een Nederlander.
- e) Erkend zijn als vluchteling.

Eccezioni sulla rinuncia all'acquisizione delle cittadinanza olandese (art. 9, comma 3 RWNed)

Ai sensi dell'articolo 9, comma 3, della legge olandese sulla cittadinanza (RWN) c'è un numero di categorie di persone esenti dall'obbligo di rinuncia. Una deroga all'obbligo di rinuncia è fatto per persone che :

- a) *sono cittadini di uno Stato parte del secondo protocollo della Convenzione di Strasburgo e soggetti al presente protocollo (non più applicabile – PG).*
- b) *sono nati nei Paesi Bassi e che qui hanno la residenza principale;*
- c) *hanno avuto, prima dell' 18 ° anno di età, cinque anni di residenza principale e continuata nei Paesi Bassi;*
- d) *sono sposati con un cittadino olandese;*
- e) *sono riconosciuti come rifugiati.*

9. Hoofdstuk 2. Verkrijging van het Nederlandschap van rechtswege

Artikel 3

1. Nederlander is het kind waarvan ten tijde van zijn geboorte de vader of de moeder Nederlander is, alsmede het kind van een Nederlander die voordien is overleden.
2. Het op het grondgebied van Nederland, onderscheidenlijk de Nederlandse Antillen of Aruba, of aan boord van een in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba te boek gesteld zeeschip of luchtvaartuig, gevonden kind wordt aangemerkt als het kind van een Nederlander tenzij binnen vijf jaren, te rekenen vanaf de dag waarop het is gevonden, blijkt dat het kind door geboorte een vreemde nationaliteit bezit.
3. Nederlander is het kind van een vader of moeder die ten tijde van de geboorte van het kind zijn of haar hoofdverblijf heeft in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba en die zelf geboren is als kind van een vader of moeder die ten tijde van zijn of haar geboorte in een van die landen hoofdverblijf had, mits het kind ten tijde van zijn geboorte zijn hoofdverblijf heeft in Nederland, de Nederlandse Antillen of Aruba.

(Art. 3, Regola della terza generazione)

Olandese è il figlio di un padre o della madre che al momento della nascita del bambino ha la sua residenza principale nei Paesi Bassi, le Antille olandesi o ad Aruba e che lo stesso è nato come figlio di un padre o madre che al momento della sua nascita aveva la sua residenza principale in uno di questi paesi, se il bambino al momento della sua nascita aveva la sua residenza principale nei Paesi Bassi, le Antille Olandesi o ad Aruba.

5.2.1.3 Derdegeneratieregel (art. 3 lid 3)

Naast de afstamming van een Nederlandse ouder heeft ook afstamming van bepaalde categorieën *vreemdelingen* verkrijging van de Nederlandse nationaliteit tot gevolg.

Een kind van een vreemdeling(e) dat tot de zogenaamde derde in Nederland levende generatie behoort, is krachtens art. 3 lid 3 Rw Ned ipso iure Nederlander. In deze bepaling vinden we de enigszins veranderde derdegeneratieregel van art. 2 onder a van de Wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap (zoals deze gold sedert 1953) terug.

De onderhavige regel wordt ook wel tweedegeneratieregel genoemd, op grond van het feit, dat het doorgaans gaat om de tweede generatie binnen het koninkrijk geboren vreemdelingen.

Interessant is, dat deze bepaling zowel in het voorontwerp als in het oorspronkelijke wetsontwerp voor een Rijkswet op het Nederlanderschap ontbrak. Pas door de aanneming van een amendement kon de (ietwat) gewijzigde derdegeneratieregel zijn plaats in de Nederlandse nationaliteitswetgeving behouden. Tijdens de parlementaire behandeling werd er herhaaldelijk op aangedrongen om niet slechts aan de derde, doch reeds aan de tweede generatie hier te lande wonende vreemdelingen van rechtswege het Nederlanderschap te verlenen. Er werden zelfs daartoe strekkende amendementen ingediend. Desalniettemin bleef het bij de handhaving van de derdegeneratieregel, terwijl aan de tweede generatie - zoals we nog zullen zien - een optierecht op de Nederlandse nationaliteit werd verleend.

Ingevolge de bepaling van art. 3 lid 3 verkrijgt een kind van rechtswege het Nederlanderschap, indien aan de volgende cumulatief gestelde voorwaarden is voldaan:

- a. De *vader* of *moeder* van het kind moet tijdens de geboorte van het kind in Nederland, de Nederlandse Antillen of op Aruba zijn of haar hoofdverblijf hebben;.
- b. Deze ouder moet zelf uit *vader* of *moeder* zijn geboren, die ten tijde van de geboorte van de ouder van het kind eveneens zijn of haar hoofdverblijf binnen het Koninkrijk had. En
- c. Het kind zelf moet tijdens zijn geboorte zijn hoofdverblijf binnen het Koninkrijk hebben.

Paolo Giuseppin, Comites, 19 juni 2010